11.1. Призначення покарання та інші заходи кримінально-правового впливу — основне

1. Загальні засади призначення покарання — ст. 65 КК

Покарання має бути **необхідним і достатнім** для виправлення особи та попередження нових кримінальних правопорушень.

Суд враховує одночасно:

САНКЦІЮ Особливої частини

- **ЗАГАЛЬНУ ЧАСТИНУ КК**
- **СТУПІНЬ ТЯЖКОСТІ конкретного діяння**
- **ОСОБУ ВИННОГО**
- **ст. 66/67 — пом'якшуючі та обтяжуючі обставини**.

За альтернативної санкції:

більш суворий вид покарання → лише якщо менш суворий недостатній.

Вихід із санкції можливий лише за спеціальними нормами:

Ситуація	Норма
нижче мінімуму / м'якший вид	ст. 69, 69²
сукупність правопорушень	ст. 70
сукупність вироків	ст. 71
незакінчене правопорушення	ст. 68

Категорія правопорушення за ст. 12 ≠ конкретний ступінь тяжкості діяння. Два однаково кваліфіковані діяння можуть отримати різні покарання через різні фактичні обставини та особу винного. 11.1 Призначення покарання та з… 11.1 Призначення покарання та з…

2. Пом'якшуючі та обтяжуючі обставини

Ст. 66 — пом'якшуючі

Головне:

перелік НЕВИЧЕРПНИЙ.

Ключові:

- зізнання, щире каяття, активне сприяння;
- добровільне відшкодування шкоди;
- допомога потерпілому після правопорушення;

- неповноліття;
- вагітність винної;
- тяжкі особисті / сімейні обставини;
- погроза, примус, залежність;
- сильне душевне хвилювання;
- перевищення крайньої необхідності;
- виконання спеціального завдання.

Суд може:

визнати пом’якшуючими й **інші обставини**.

Ст. 67 — обтяжуючі

Головне:

перелік ВИЧЕРПНИЙ.

Серед них:

повторність / рецидив;
група за попередньою змовою;
мотив ворожнечі;
тяжкі наслідки;
вразливий потерпілий / дитина;
сімейні або близькі відносини;
вагітність потерпілої;
залежність потерпілого;
використання малолітнього;
особлива жорстокість;
використання умов воєнного стану;
загальнонебезпечний спосіб;
сп’яніння.

Суд може мотивовано **не врахувати деякі** обтяжуючі, але не ті, які закон прямо виключає з такого розсуду. 11.1 Призначення покарання та з…

Головна пастка

Якщо ознака вже використана для **КВАЛІФІКАЦІЇ**,
вдруге як ст. 66 або 67 її враховувати не можна.

Наприклад:

особлива жорстокість уже є ознакою ч. 2 ст. 115 → вдруге за ст. 67 ❌. 11.1 Призначення покарання та з…

3. Незакінчене кримінальне правопорушення — ст. 68

Стадія	Максимум
Готування	**1/2** максимального строку / розміру найбільш суворого виду
Замах	**2/3** максимуму
Закінчене	загальні межі

Формула

ГОТУВАННЯ → 1/2
ЗАМАХ → 2/3.

Якщо після розрахунку 1/2 або 2/3 результат:

нижчий за мінімум санкції,

застосовується:

саме спеціальна межа ст. 68 — **ст. 69 для цього не потрібна**.

Наприклад:

санкція 10–15 років;
готування → 1/2 × 15 = **7 років 6 місяців**.

Саме 7 років 6 місяців може стати верхньою межею. 11.1 Призначення покарання та з…

Готування не завжди карається

Не тягне кримінальної відповідальності готування:

до кримінального проступку
або
до злочину з максимальним позбавленням волі до 2 років чи м’якшим покаранням. 11.1 Призначення покарання та з…

Довічне

За готування / замах:

довічне загалом ❌,

але ч. 4 ст. 68 має спеціальні винятки, зокрема щодо окремих злочинів проти національної безпеки та міжнародних злочинів. 11.1 Призначення покарання та з…

---

4. Співучасть і покарання

При призначенні покарання співучаснику суд враховує:

ХАРАКТЕР УЧАСТІ
+
СТУПІНЬ УЧАСТІ.

Характер:

виконавець / організатор / підбурювач / пособник.

Ступінь:

фактичний внесок, активність, значення дій для результату.

Пастка

організатор ≠ автоматично найбільш суворе покарання;

пособник ≠ автоматично найм'якше.

Усе:

індивідуалізується.

Ексцес виконавця:

не охоплювався умислом інших → інші співучасники за нього не відповідають. 11.1 Призначення покарання та з…

5. Ст. 69, 69¹, 69² — не плутати

Норма	Умови	Наслідок
69	кілька пом'якшуючих + істотно знижують тяжкість + особа винного	суд **може** нижче мінімуму або перейти до іншого м'якшого виду
69¹	п. 1 + п. 2 ст. 66 + немає обтяжуючих + визнання вини	**не більше 2/3 максимуму**
69²	корупційне / пов'язане з корупцією + угода за КПК	можна нижче мінімуму санкції

11.1 Призначення покарання та з… 11.1 Призначення покарання та з…

Ст. 69

Можна:

нижче мінімальної межі того самого виду
АБО
інший, більш м'який вид, навіть не передбачений санкцією.

Але:

кілька пом’якшуючих самі по собі недостатні — вони повинні **істотно знижувати ступінь тяжкості**.

Для корупційних і пов’язаних із корупцією правопорушень:

ст. 69 загалом ❌. 11.1 Призначення покарання та з…

Ст. 69¹

Усі умови:

п. 1 ст. 66

- п. 2 ст. 66
- немає обтяжуючих
- особа визнала вину.

→ максимум:

2/3 найбільш суворого покарання.

Це:

не право, а **обов’язкова межа** для суду. 11.1 Призначення покарання та з…

Ст. 69²

Спеціально:

корупційні / пов’язані з корупцією правопорушення

- угода про визнання винуватості
- умови ст. 469 КПК.

Можна:

основне покарання нижче мінімуму санкції.

Але:

ст. 69² + звільнення з випробуванням за ст. 75 = ❌. 11.1 Призначення покарання та з…

6. Сукупність кримінальних правопорушень — ст. 70

Схема:

1. покарання за КОЖНЕ правопорушення окремо
↓
2. остаточне покарання за сукупністю.

Три способи:

ПОГЛИНЕННЯ
ПОВНЕ СКЛАДАННЯ
ЧАСТКОВЕ СКЛАДАННЯ.

11.1 Призначення покарання та з…

Поглинення

3 роки + 5 років → **5 років**.

Повне складання

2 + 3 → **5 років**, але в межах закону.

Часткове

5 + 3 → наприклад **6 або 7 років**.

Межа

Загалом:

межа санкції **більш суворої статті**.

Якщо хоча б один злочин:

умисний тяжкий або особливо тяжкий,

суд може визначити покарання:

у межах загального максимуму відповідного виду, встановленого Загальною частиною.
11.1 Призначення покарання та з…

Довічне

довічне + менш суворе →
довічне поглинає все.

7. Ст. 70 чи ст. 71 — одна з головних пасток

Запам’ятати потрібно **момент вчинення**, а не момент виявлення.

Нове правопорушення	Норма
вчинене **ДО попереднього вироку**, але виявили пізніше	**ч. 4 ст. 70**
вчинене **ПІСЛЯ попереднього вироку**, до повного відбуття	**ст. 71**

11.1 Призначення покарання та з…

Формула

ДО ВИРОКУ → 70.
ПІСЛЯ ВИРОКУ → 71.

8. Сукупність вироків — ст. 71

Умови:

попередній вирок уже є

- покарання ще не повністю відбуте
- особа вчиняє нове правопорушення.

Суд:

призначає покарання за нове
+
повністю або частково приєднує НЕВІДБУТУ частину старого.

Формула

71 = НОВЕ + НЕВІДБУТЕ СТАРЕ.

Остаточне покарання загалом повинно бути:

суворішим за нове покарання
і
суворішим за невідбуту частину старого. 11.1 Призначення покарання та з…

Позбавлення волі

загалом → до **15 років**;

якщо хоча б один злочин особливо тяжкий → до **25 років**.

Довічне:

поглинає менш суворе. 11.1 Призначення покарання та з…

Кілька нових злочинів після вироку

спочатку **ст. 70** між новими злочинами
↓
потім **ст. 71** зі старим невідбутим покаранням.

9. Ст. 72 — складання різних покарань

Базова шкала:

1 день позбавлення волі =

1 день арешту / дисциплінарного батальйону;
2 дні пробаційного нагляду;
2 дні обмеження волі;
3 дні службових обмежень;
3 дні виправних робіт;
8 годин громадських робіт.

Штраф і позбавлення права обіймати посади / займатися діяльністю як **основні** покарання:

з іншими видами не складаються → виконуються самостійно. 11.1 Призначення покарання та з…

10. Обмежувальні заходи при домашньому насильстві — ст. 91¹

Це:

НЕ покарання.

Мета:

захист потерпілого

- запобігання повторному домашньому насильству.

Можуть застосовуватися:

не лише при ст. 126¹,

а при будь-якому злочині:

пов'язаному з домашнім насильством, якщо відповідні ознаки встановлені. 11.1 Призначення покарання та з…

Види

Суд може:

1. заборонити спільне проживання;
2. обмежити спілкування з дитиною;

3. заборонити наближатися;
4. заборонити контакти;
5. направити на програму для кривдників.

Умови

особі **18+ на момент діяння**.

Строк:

1–3 місяці,
продовження → максимум **12 місяців**.

Не поєднуються з:

реальним позбавленням волі.

Умисне невиконання:

можлива ст. **390¹ КК**. 11.1 Призначення покарання та з… 11.1 Призначення покарання та з…

11. Спеціальна конфіскація — ст. 96¹–96²

Це:

НЕ покарання,
а інший захід кримінально-правового характеру.

Мета:

вилучити конкретне майно, **пов'язане з кримінальним правопорушенням**. 11.1 Призначення покарання та з…

Чотири групи майна

1. ДОХІД від правопорушення
2. ФІНАНСУВАННЯ / ВИНАГОРОДА
3. ПРЕДМЕТ правопорушення
4. ЗАСІБ / ЗНАРЯДДЯ.

11.1 Призначення покарання та з…

Якщо майно перетворене

злочинні гроші → купили авто
→ може конфіскуватися авто.

Якщо майна вже немає:

можлива конфіскація **еквівалентної вартості**. 11.1 Призначення покарання та з…

Майно третьої особи

Можна конфіскувати, якщо третя особа:

ЗНАЛА або ПОВИННА БУЛА І МОГЛА ЗНАТИ
про кримінальний зв’язок майна.

При цьому:

купівля за ринковою ціною сама по собі не захищає.

Але:

добросовісний набувач → захищений. 11.1 Призначення покарання та з…

12. Конфіскація як покарання ≠ спеціальна конфіскація

Ст. 59	**Ст. 96¹–96²**
покарання	**не покарання**
майно засудженого	конкретне майно, пов’язане зі злочином
лише якщо передбачена санкцією	за умов ст. 96¹–96²
передбачає засудження	можлива й у деяких випадках без обвинувального вироку
не карає третю особу	може стосуватися майна третьої особи

Формула

59 → КОМУ належить майно.

96² → ЯКИЙ ЗВ’ЯЗОК майна зі злочином.

13. Примусові заходи медичного характеру — ст. 92–95

Це:

не покарання.

Застосовуються до:

1. **неосудної** особи;
2. **обмежено осудної**;
3. осудної особи, яка **психічно захворіла після діяння** — до вироку або під час відбування покарання.

Неосудність

кримінальної відповідальності немає

- можливі примусові заходи медичного характеру.

Обмежена осудність

кримінальна відповідальність Є

- заходи можуть застосовуватися.

11.1 Призначення покарання та з…

4 види

амбулаторна допомога
→ госпіталізація зі **звичайним** наглядом
→ **посиленим**
→ **суворим**.

Суд враховує:

психічне захворювання

- тяжкість діяння
- небезпечність особи.

11.1 Призначення покарання та з…

Строк

Не призначається:

«на 2 роки» чи «на 5 років».

Необхідність переглядається:

не рідше одного разу на 6 місяців.

Продовжити / змінити / припинити:

може лише **СУД**.

14. Примусове лікування — ст. 96

Не плутати зі ст. 92–95.

Примусові заходи медичного характеру	**Примусове лікування**
ст. 92–95	ст. 96
психічний стан	**хвороба, небезпечна для здоров'я інших**

неосудність / обмежена осудність тощо	особа вчинила кримінальне правопорушення
4 спеціальні види	КК окремих видів не встановлює

Ст. 96:

може застосовуватися **незалежно від покарання**.

Позбавлення / обмеження волі:

лікування за місцем відбування.

Інше покарання:

спеціальний лікувальний заклад. 11.1 Призначення покарання та з…

Формула

92–95 → ПСИХІКА.

96 → НЕБЕЗПЕЧНА ДЛЯ ІНШИХ ХВОРОБА.

15. Заходи щодо юридичних осіб

Юридична особа:

❌ не є звичайним суб’єктом кримінального правопорушення як фізична особа;

але:

до неї можуть застосовуватися **заходи кримінально-правового характеру** за ст. 96^{3}–96^{11}. 11.1 Призначення покарання та з…

Основна модель

уповноважена фізична особа

- визначене КК правопорушення
- діє **від імені / в інтересах юридичної особи**
  ↓
  можливі заходи щодо юридичної особи.

Сам факт:

«працівник компанії вчинив злочин»

→ недостатній. 11.1 Призначення покарання та з…

Основні заходи

Захід	Характер
Штраф	основний
Ліквідація	основний
Конфіскація майна	додатковий

Додатково у спеціальних випадках:

тимчасове обмеження діяльності;

тимчасове обмеження в отриманні прав / переваг.

Строк останніх:

6 місяців – 3 роки. 11.1 Призначення покарання та з… 11.1 Призначення покарання та з…

Не плутати

конфіскація юридичної особи за ст. 96^{8}
≠
спеціальна конфіскація за ст. 96^{1}–96^{2}.